

NORGES HØYESTERETT

Den 8. november 2016 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2016-02311-P, (sak nr. 2014/2089), sivil sak, anke over dom,

Holship Norge AS	(advokat Nicolay Skarning)
Bedriftsforbundet (partshjelper)	(advokat Jan Erik Grundtvig Sverre – til prøve)
Næringslivets Hovedorganisasjon (partshjelper)	(advokat Kurt Weltzien)
mot	
Norsk Transportarbeiderforbund	(advokat Lornts Nagelhus – til prøve)
Landsorganisasjonen i Norge (partshjelper)	(advokat Håkon Angell)
Møter etter tvl. § 30-13: Staten v/Justis- og beredskaps- departementet	(Regjeringsadvokaten v/advokat Pål Wennerås) (Regjeringsadvokaten v/advokat Ketil Bøe Moen – rettslig medhjelper)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Indreberg**: Saken gjelder spørsmål om habiliteten til tre av Høyesteretts dommere ved behandlingen i plenum av en ankesak om lovligheten av en varslet boikott.
- (2) Høyesteretts ankeutvalg tillot 14. januar 2015 fremmet anke over Borgarting lagmannsretts dom 8. september 2014. Ankende part er Holship Norge AS (Holship) og ankemotpart er Norsk Transportarbeiderforbund (NTF). Som partshjelpere for ankende part opptrer Bedriftsforbundet og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). For ankemotparten opptrer Landsorganisasjonen i Norge (LO) som partshjelper.

- (3) Under saksforberedelsen besluttet forberedende dommer å anmode EFTA-domstolen om en rådgivende uttalelse vedrørende sakens EØS-rettslige spørsmål. EFTA-domstolen avga rådgivende uttalelse 19. april 2016. Etter dette besluttet ankeutvalget 25. mai 2016 å begrense forhandlingene i medhold av tvisteloven § 30-14 tredje ledd til å gjelde spørsmålet om tariffunntaket fra konkurranseretten kommer til anvendelse i saken, og om boikotten er ulovlig som følge av etableringsretten nedfelt i EØS-avtalen artikkel 31 i lys av Grunnloven § 101 og Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 11. Samme dag besluttet justitiarius at saken skal behandles i plenum, jf. domstolloven § 5 fjerde ledd. Plenumsbehandlingen begynner 8. november 2016.
- (4) Ved Høyesteretts brev 25. mai 2016 ble staten v/Justis- og beredskapsdepartementet varslet om saken, jf. tvisteloven § 30-13 første ledd første punktum. Staten meddelte i prosesskriv 24. juni 2016 at den ønsker å opptre i saken for å ivareta det offentlige interesser, jf. andre punktum.
- (5) NHO meldte seg som partshjelper for Holship først 18. oktober 2016, og partshjelpen ble tillatt 25. oktober 2016. Som følge av at NHO ble partshjelper, oppsto det spørsmål om habiliteten til tre dommere. Det gjelder for det første dommer Utgård, som er onkel til ektefellen til NHOs prosessfullmektig, advokat Weltzien. For det andre gjelder det dommer Falch, som tidligere har hatt oppdrag for NHO som advokat. Og for det tredje gjelder det dommer Bergh, som er gift med direktør for arbeidsgiverpolitikk og HMS i Byggenæringens Landsforening. Foreningen er tilsluttet NHO.
- (6) De tre dommernes egne redegjørelser for relevante omstendigheter er sendt partene og partshjelperne, som har uttalt seg. Deretter er spørsmålet om dommernes habilitet behandlet muntlig i rettsmøte. Retten har vært satt med de dommere det ikke er knyttet habilitetsspørsmål til, med unntak av dommer Kallerud, som har studiepermisjon. Siden 16 dommere har deltatt i behandlingen, fratrer dommeren med kortest ansiennitet – dommer Arntzen – ved voteringen.
- (7) Den ankende part – *Holship Norge AS* – har gjort gjeldende at alle de aktuelle dommerne er habile. Når det gjelder spørsmålet om dommer Falch er inhabil på grunn av tidligere advokatoppdrag for partshjelperen NHO, og da særlig den såkalte STX-saken inntatt i Rt. 2013 side 258, har Holship opplyst at selskapet – i motsetning til NHO – ikke har innvendinger mot Høyesteretts uttalelser eller domsresultat i den saken. Holship har også påpekt at bedriften ikke er medlem av NHO, og at Holship og NHO ikke nødvendigvis har sammenfallende interesser.
- (8) Ankemotparten – *Norsk Transportarbeiderforbund* – har gjort gjeldende at dommerne Falch og Bergh er inhabile.
- (9) Når det gjelder dommer Falch, er det pekt på at han har hatt advokatoppdrag for NHO fra 2010 til 2015. Spesielt står Falchs engasjement i STX-saken sentralt. I den saken var det spørsmål om betydningen av en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen – et spørsmål som oppstår også nå. I etterkant av Høyesteretts domsavsigelse klaget NHO Norge inn for ESA for brudd på EØS-avtalen. Som vedlegg til klagen fulgte en betenkning utarbeidet av Falch i samarbeid med en annen advokat, hvor det i sterke ordelag ble gitt uttrykk for at Høyesterett ved ikke å legge til grunn EFTA-domstolens rådgivende uttalelse, underminerte EØS-avtalen. For øvrig samarbeidet Falch med advokat Weltzien i STX-saken.

- (10) Når det gjelder dommer Bergh, må hans ektefelles sentrale posisjon i en forening tilsluttet NHO, medføre at han er inhabil.
- (11) *Staten ved Justis- og beredskapsdepartementet* har begrenset seg til å komme med generelle betraktninger rundt habilitetsvurderingene.
- (12) *Mitt syn på saken*
- (13) For alle de tre dommerne er det spørsmål om inhabilitet etter domstoloven § 108. Bestemmelsens første punktum fastsetter at ingen må være dommer "når andre særegne omstendigheter foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet". Bestemmelsen må anvendes i samsvar med kravene til en uavhengig og upartisk domstol som følger av Grunnloven § 95 første ledd og praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) vedrørende EMK artikkel 6 nr. 1.
- (14) I Rt. 2013 side 1570 avsnitt 20 er kravene til dommerhabilitet oppsummert slik:

"Domstoloven § 108 fastsetter at en person ikke kan være dommer i en sak hvis 'særegne omstendigheter foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet'. Dette innebærer for det første at det ikke må foreligge omstendigheter som gjør at dommeren ikke er i stand til å treffe en upartisk avgjørelse uten å skjele til irrelevante hensyn ut fra et subjektivt perspektiv. For det andre må det ikke foreligge forhold som knytter dommeren til en part på en slik måte at det for partene og allmennheten kan reises spørsmål ved dommerens upartiskhet. Denne objektive tilnærmingen – hvordan forholdet tar seg ut fra utsiden – har fått økende vekt i rettspraksis de senere årene, jf. Rt. 2011 side 1348 avsnitt 46. Dette har medført en innstramning av habilitetsreglene og innebærer at eldre praksis ikke alltid vil være veiledende for hva som er rettstilstanden i dag. ..."

- (15) I denne saken er det den objektive tilnærmingen som er aktuell. Det avgjørende er altså da "om de særlige forholdene i saken etter en objektiv målestokk gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på dommerens upartiskhet", jf. HR-2016-681-A avsnitt 18.
- (16) Jeg behandler først spørsmålet om dommer Utgård's habilitet.
- (17) Dommer Utgård har opplyst følgende:

"Advokat Kurt Weltzien er gift med Merete Utgård, som er dotter til eldste bror min.

I 2007 flytta vi – eg og kona mi – til Kolbotn, omtrent samtidig med at Kurt og Merete gjorde det. Son vår og hans familie budde i Kolbotn-området frå før det (og gjer det framleis). I 2008 flytta dotter vår til Oslo med sin familie.

Kontakten med Kurt og Merete gjeld oss som par og deira familie. Ved mange høve har også eitt eller begge av våre barn med sine barn vore med.

I haust hadde vi grillsekskap ein søndag ettermiddag, der gjestane var Kurt og Merete med barn, søster til Merete med sambuar og våre to barn med familiar. Tidlegare år har vi hatt det vi har kalla 'søskenbarntreff' (våre barn og deira søskenbarn, alle med fellar og barn) der vi har invitert alle søskenbarna i Oslo-området til uformelle ettermiddagstreff. Det har då vore med 6–8 søskenbarn med familiar. I haust har vi i tillegg vore på besøk hos Kurt og Merete ein kveld, og vi var på doktormiddag for Kurt.

Merete og barna har nokre gonger kome innom, dels med og dels utan Kurt – i hans travle stipendiattid, og i haust var Kurt innom åleine ein kveld i samband med at han hjelpte son vår med flytting.

Det kan nemnast at vi var hos Kurt og Merete julaftan for tre år sidan saman med foreldra til Merete, som bur på Sunnmøre.

I 2010 kjøpte vi eit rekkehus i Spania, som ligg nokre hundre meter frå leilegheita Merete og Kurt hadde og har der. Nokre år (ikkje i år) har vi vore der samtidig på somrane; vi til dels også med barn/barnebarn. Vi har møttest ved bassenga til kvarandre/hatt lunsj saman nokre gonger kvar sommar. Til vanleg er vi også ein kveld hos dei kvar sommar, og nokre gonger har vi ete frukost saman på ein fortauskafé. Den yngste dottera til Kurt og Merete har bursdag på sommaren medan vi er i Spania, og vi har då vore med på bursdagsfesten. Eitt år var også foreldra til Merete der nokre dagar samtidig med at vi var der.

Eg har ikkje snakka med Kurt om den saka som no skal behandlast."

- (18) Spørsmålet for dommer Utgård er hvorvidt tilknytningen til NHOs prosessfullmektig – advokat Weltzien – er av en slik karakter at den gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på hans upartiskhet. Dommer Utgård anser ikke seg selv som inhabil.
- (19) Etter domstoloven § 106 nr. 7 er en dommer inhabil i en sak hvis prosessfullmektigen til en part er gift med et av dommerens søsken eller en nærmere slektning. Jeg legger til grunn at det samme vil gjelde for prosessfullmektigen til partshjelperen. At prosessfullmektigen er gift med dommerens niese, gjør i utgangspunktet ikke at dommeren er inhabil.
- (20) I Rt. 1998 side 882 uttalte kjæremålsutvalget at "[s]å lenge det ikke er tale om slik forbindelse gjennom slekt eller ekteskap som er nevnt i domstoloven § 106, må det normalt bestå et nokså nært vennskap eller bekjentskap før det kan bli tale om inhabilitet etter domstoloven § 108". Tilsvarende er lagt til grunn i Skoghøy, Tvisteløsning, 2. utgave, 2014, side 190, som blant annet nevner at det ikke nødvendigvis medfører inhabilitet dersom en dommer tilhører samme omgangskrets som en part eller prosessfullmektig.
- (21) Det følger av HR-2016-660-U avsnitt 21 at "[i] tilfeller hvor det er påberopt inhabilitetsgrunner som griper inn i eller har tilknytning til hverandre, kan det være grunn til å foreta en samlet vurdering".
- (22) Jeg er kommet til at forbindelsen mellom dommer Utgård og advokat Weltzien ikke er av en slik karakter at den gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på dommer Utgårds upartiskhet. Den sosiale omgangen synes først og fremst å være en funksjon av slektskapsforholdet – som altså ikke i seg selv er nok til å etablere inhabilitet – og etterlater inntrykk av en familie med gode relasjoner uten at det er tale om uvanlig tette bånd. Kontakten øker ved at de har bolig og feriested i nærheten av hverandre, uten at den er svært omfattende. Jeg kan vanskelig se at forholdet skiller seg på noen vesentlig måte fra det å være i samme omgangskrets. Jeg legger også vekt på at ingen av partene har gjort gjeldende at dommer Utgård er inhabil.
- (23) Konklusjonen er at dommer Utgård ikke viker sete.
- (24) Jeg går så over til å vurdere dommer Falch, som har opplyst følgende:

"Som privatpraktiserende advokat hadde jeg i årene 2010–2013 noen spredte oppdrag for NHO. Et eksempel er oppdrag som rettslig medhjelper i ARD-2012-284. Mest kjent er STX-saken (Rt. 2013 side 258), hvor jeg representerte NHO i lagmannsretten og i EFTA-domstolen, mens jeg representerte bedriftene (de ankende parter) i Høyesterett. I den saken prosederte jeg på samme side som advokat Kurt Weltzien. I forlengelsen av Høyesteretts dom utarbeidet jeg 29. november 2013 et notat (publisert på NHOs hjemmeside) som ble vedlagt NHOs klage til ESA samme dag, og jeg ga ellers råd i forbindelse med klagen. Jeg har ikke vært involvert i noen senere oppfølging til ESA.

Jeg utelukker ikke at jeg i andre saker kan ha ytet NHO noe rådgivning også i 2014 og tidlig i 2015 (før jeg sluttet som privatpraktiserende advokat 31. august 2015). Men det kan jeg ikke huske at jeg gjorde.

Jeg har aldri vært involvert i noen aspekter av den saken som nå skal behandles i plenum, verken for NHO eller andre.

Jeg anser meg på denne bakgrunn ikke inhabil i saken."

- (25) På bakgrunn av habilitetsinnsigelsen fra NTF og LO har dommer Falch i tillegg skrevet følgende:

"Jeg har sett LOs habilitetsinnsigelse fremsatt mot meg i prosesskrift 27. oktober og fastholder at jeg, fra et subjektivt perspektiv, mener at NHOs deltakelse i saken ikke fører til at jeg ikke er i stand til å treffe en upartisk avgjørelse. Hvorvidt mine tidligere oppdrag for NHO – som etter det jeg vet varte frem til slutten av november 2013 – leder til at jeg objektivt sett skal anses inhabil, tar jeg for egen del ikke stilling til."

- (26) Spørsmålet er om klientforholdet, og særlig prosessoppdraget Falch hadde i forbindelse med STX-saken og den etterfølgende klagen til ESA, gir rimelig og saklig grunn til å trekke dommer Falchs upartiskhet i tvil.

- (27) Om betydningen av en dommers tidligere klientforhold heter det i Rt. 1974 side 1266:

"Utvalget bemerker at et tidligere klientforhold til vedkommende part utvilsomt er en omstendighet som kan etablere inhabilitet. For så vidt vises til avgjørelse inntatt i Rt. 1959 side 187. Avgjørelsen må her avhenge av klientforholdets art, dets varighet og hvor langt tilbake i tiden forbindelsen ble avsluttet."

- (28) At det avgjørende er klientforholdets karakter, varighet og hvor lenge det er siden det opphørte, påpekes også av Skoghøy, op. cit., side 201. Han fortsetter:

"Etter min oppfatning bør en dommer som har vært advokat, normalt ikke kunne pådømme saker med en tidligere klient ... som *part* før det er gått to år fra forretningsforbindelsen opphørte. Har advokat/klientforholdet vært langvarig, kan det etter omstendighetene være grunn til å operere med en noe lengre karantenetid."

- (29) Når et tidligere klientforhold er relevant, henger det sammen med at advokaten får innsikt i klientens situasjon, behov og overlegninger. Det kan ikke utelukkes at det kan påvirke dommerens vurderinger, og iallfall gir det omverden saklige grunn til å stille spørsmål ved dommerens upartiskhet. Behovet for å legge vekt på klientforholdet avtar imidlertid med tiden.

- (30) Jeg legger til grunn at NHO iallfall var klient av Falch fra 2010 til 29. november 2013, som er datoen for betenkningen til NHO. Men det må også – ut fra den usikkerheten dommer Falch har gitt uttrykk for – tas høyde for at det så sent som i 2015 har vært et

klientforhold. Det er dermed tale om et klientforhold av en viss varighet, som har vart til relativt nylig. Alene dette trekker sterkt i retning av at dommer Falch er inhabil.

- (31) I tillegg kommer at oppdraget for NHO i STX-saken gjaldt en profilert arbeidslivssak som nå er til vurdering i ESA, og hvor dommer Falch hadde en sentral rolle i forbindelse med irrettføringen av saken og i den senere klagen til ESA. De arbeidslivspolitiske konfliktlinjene i saken nå og i STX-saken går langt på vei langs de samme akser. Dommer Falchs betenkning, som ble vedlagt NHOs klage til ESA, ligger dessuten fremdeles åpent tilgjengelig på NHOs hjemmesider. Det er en reell og ikke helt fjerntliggende risiko for at allmennheten kan komme til å assosiere dommer Falch med NHO også nå, etter at han har tiltrådt som dommer i Høyesterett.
- (32) Jeg legger også noe vekt på at Falch i sitt prosessoppdrag for NHO samarbeidet med advokat Weltzien, som opptrer for NHO i saken her. Endelig legger jeg vekt på at det er fremsatt habilitetsinnsigelse mot dommer Falch. Sammen med de øvrige omstendigheter jeg har vist til, må dette føre til at dommer Falch er inhabil.
- (33) Dommer Falch må følgelig vike sete.
- (34) Jeg går så over til å vurdere dommer Berghs habilitet.
- (35) Dommer Bergh har redegjort for relevante omstendigheter i flere omganger. I det siste skrevet har han opplyst:

"Som det følger av redegjørelse inntatt i Høyesteretts brev 25. oktober 2016, er min kone, Siri Bergh, ansatt som direktør for arbeidsgiverpolitikk og HMS i Byggenæringens Landsforening (BNL). Jeg ga i min redegjørelse uttrykk for en foreløpig vurdering om at jeg er inhabil. Ingen av partene eller partshjelperne har gitt uttrykk for at jeg er inhabil.

Innholdet i prosesskrivet fra NHO 26. oktober 2016 gjør det nødvendig å utdype min vurdering av forholdet mellom NHO, BNL og BNLs medlemsbedrifter.

BNL er én av de største landsforeningene i NHO med over 4000 medlemsbedrifter som sysselsetter mer enn 70 000 ansatte. Formelt er medlemsbedriftene knyttet til ulike bransjeforeninger som igjen er medlemmer i BNL. Alle bedriftene er samtidig pålagt å være medlem i NHO.

Utgangspunktet for vurderingen av min habilitet er den begrunnelsen som er gitt i NHOs erklæring om partshjelp. Det heter i erklæringen side 2 og 3 blant annet:

- **'Staten skal dermed adressere problemstillinger som har generell interesse for NHO og NHOs medlemsbedrifter.'**
- **'Siden problemstillingene som skal adresseres har så stor betydning for reguleringen av arbeidsmarkedet, er det viktig at også den største arbeidsgiverorganisasjonen i Norge kommer til orde.'**

Jeg forstår dette slik at NHO opptrer for å ivareta interessene til medlemsbedriftene i NHO. Det inkluderer utvilsomt BNLs medlemsbedrifter. At det kan være ulike interesser mellom bedriftene, og at det NHO gjør gjeldende, ikke nødvendigvis er i alle bedriftenes interesse, endrer ikke dette utgangspunktet.

Min kone skal i sin stilling ivareta interessene til medlemsbedriftene i BNL i arbeidsgiverpolitiske spørsmål. Dette innebærer blant annet å forfekte disse bedriftenes interesser innad i NHO-systemet. Slik NHO har begrunnet sin partshjelp, har jeg

oppfattet det som naturlig at saken blir drøftet i fora der min kone deltar, og min kone vil selv kunne ta opp saken på vegne av BNL.

NHOs argumentasjon i erklæringen om partshjelp er knyttet blant annet til Høyesteretts dom i Rt. 2013 side 258 STX. Som påpekt i NHOs prosesskriv 26. oktober 2016 er spørsmål knyttet til denne saken aktualisert gjennom ESAs letter of formal notice 25. oktober 2016. Det er på det rene at BNL og dermed min kone vil bli sterkt involvert i NHOs videre behandling av denne saken som følge av byggenæringens særlige interesser.

Det avgjørende for habilitetsvurderingen etter domstoloven § 108 er om det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til en dommers uhildethet. Slik jeg ser det, er det sett utenfra egnet til å svekke tilliten til min uhildethet at NHO gjennom sin partshjelp søker å ivareta interesser som svarer til de interesser min kone i sin stilling er forpliktet til å ivareta, også innad i NHO-systemet. Min vurdering er ut fra dette at jeg ikke anser meg habil til å dømme i saken.

Jeg understreker for ordens skyld at jeg, dersom jeg skulle bli vurdert habil, anser meg i stand til å ta objektivt stilling til de spørsmål saken reiser."

- (36) Spørsmålet er altså om Siri Berghs tilknytning til saken gjennom sin stilling som direktør for arbeidsgiverpolitikk og HMS i Byggenæringens Landsforening (BNL), gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på dommer Berghs upartiskhet.
- (37) Jeg er under tvil kommet til at det er tilfellet. Ved avgjørelsen bygger jeg på opplysningen om at det vil være naturlig at saken blir drøftet i fora i NHO der dommer Berghs ektefelle deltar. Videre bygger jeg på at hun også selv kan komme til å ta saken opp på vegne av BNL for å oppfylle sin plikt til å ivareta medlemsbedriftenes interesser.
- (38) Det skal i tvilstilfeller legges vekt på at en part har gjort gjeldende at en dommer er inhabil, og det er tilfellet her. Slik forholdene ligger an, legger jeg også en viss vekt på at dommer Bergh selv mener han er inhabil.
- (39) Dommer Bergh må etter dette vike sete.
- (40) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

1. Dommerne Falch og Bergh viker sete.
 2. Dommer Utgård viker ikke sete.
- (41) Dommer **Skoghøy**: Jeg er enig med førstvoterende i at dommerne Falch og Bergh er inhabile som dommere i saken og tiltrer i det vesentlige den begrunnelse hun har gitt for dette. I motsetning til henne er jeg kommet til at også dommer Utgård er inhabil.
- (42) Som førstvoterende har redegjort for, er advokat Kurt Weltzien, som er prosessfullmektig for partshjelperen NHO, gift med dommer Utgård's niese. Det følger av domstoloven § 106 nr. 7 at en dommer uten noen ytterligere vurdering er inhabil blant annet dersom en person som er gift med dommerens søsken, "handler i saken for en part". En partshjelper opptrer til støtte for en part og kan foreta prosesshandlinger til fordel for den parten støtten skjer til fordel for, se tvisteloven § 15-7 tredje ledd. Det er således ikke tvilsomt at

den absolutte inhabilitetsregel i domstoloven § 106 nr. 7 omfatter tilfeller hvor en person som er gift med dommerens søsken, er prosessfullmektig for en partshjelper.

- (43) I dette tilfellet er prosessfullmektigen for partshjelperen NHO ikke gift med dommer Utgårds søsken, men med barn av hans søsken. Familieforholdet er således ett ledd utenfor den absolutte inhabilitetsregel i § 106 nr. 7. Dette er ikke til hinder for at det kan inntre inhabilitet etter domstoloven § 108. I så fall må det imidlertid komme noe i tillegg til familieforholdet, for eksempel at dommeren har nær personlig kontakt med den det gjelder, se Skoghøy, *Tvisteløsning*, 2. utgave 2014, side 187.
- (44) Dommer Utgård har gitt en utførlig redegjørelse for den sosiale omgangen som han og hans kone har med advokat Weltzien og hans kone. Denne redegjørelsen er gjengitt av førstvoterende. Begge parene bor på Kolbotn, og de har feriehus i nærheten av hverandre i Spania. De møtes relativt ofte til sosialt samvær både på Kolbotn og under ferieopphold i Spania, og iblant feirer de også jul sammen. Det er ikke unaturlig at personer med så nære familieband omgås sosialt når de bor i nærheten av hverandre. Dette medfører imidlertid at det i dette tilfellet ikke bare er tale om et familieforhold som er så nært at det så vidt faller utenfor den absolutte inhabilitetsregel i domstoloven § 106 nr. 7, men også en betydelig sosial kontakt. Det nære familieforholdet bidrar også til å gi den sosiale relasjonen en dimensjon som den ikke ville ha hatt om det bare hadde vært tale om et vennskapsforhold.
- (45) Som fremholdt av Høyesteretts ankeutvalg i HR-2016-660-U avsnitt 21, kan inhabilitetsgrunner som griper inn i eller har tilknytning til hverandre, ikke vurderes isolert, men må bedømmes samlet. Kombinasjonen av en forholdsvis nær familietilknytning mellom dommer Utgård og advokat Weltzien og en nokså utstrakt sosial omgang gir etter min mening omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på dommer Utgårds evne til å opptre objektivt og uavhengig i saken. Han er da inhabil etter domstoloven § 108, jf. blant annet HR-2016-681-A avsnitt 18.
- (46) Jeg stemmer etter dette for at også dommer Utgård viker sete.
- (47) Dommer **Stabel:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Indreberg.
- (48) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (49) Dommer **Endresen:** Likeså.
- (50) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (51) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (52) Dommer **Noer:** Likeså.
- (53) Dommer **Bull:** Likeså.
- (54) Dommer **Ringnes:** Likeså.

- (55) Dommer **Matningsdal:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Skoghøy.
- (56) Dommer **Webster:** Likeså.
- (57) Dommer **Normann:** Likeså.
- (58) Dommer **Bergsjø:** Likeså.
- (59) Justitiarius **Øie:** Likeså.
- (60) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

1. Dommerne Falch og Bergh viker sete.
2. Dommer Utgård viker ikke sete.

Riktig utskrift bekrefte: